

«Πρόλογος» του Βασίλη Ι. Γεργατσούλη στην ποιητική συλλογή του Βαγγέλη Ι. Γεργατσούλη «Η άλλη ματιά... Σατιρική ποίηση», Αθήνα 2004, σ. 5-6.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ευχαρίστως προλογίζω το σατιρικό βιβλίο του Βαγγέλη Ι. Γεργατσούλη, που η μοίρα θέλησε να είναι κι αδερφός μου.

Η σάτιρα, πεζή ή ποιητική, είναι ένα από τα ανατρεπτικά είδη της τέχνης του λόγου. Αυτή είναι η αιτία που δέχεται συχνά τα πυρά και τη λογοκρισία των ισχυρών: του οικονομικού, κρατικού, θρησκευτικού και κοινωνικού κατεστημένου.

Το στοιχείο που τη χαρακτηρίζει, είναι η άρνησή της να συμβιβαστεί με δόγματα και απολυτότητες. Το αστείο δε δέχεται αδιαπραγμάτευτες αξίες. Γι' αυτό όλα είναι διαπραγματεύσιμα, καθώς τίποτα δεν είναι αψεγάδιαστο και τέλειο. Αυτός που σατιρίζει έχει την «κακή συνήθεια» να είναι αδιάκριτος. Εισβάλλει εκεί που δεν πρέπει, κρυφοκοιτάζει κάτω από το φόρεμα της σεμνότητας, καταγγέλλει όσα οι άλλοι δεν τολμούν να εκστομίσουν, βλέπει πίσω απ' τα φαινόμενα, αυτά που οι άλλοι δεν μπορούν να διακρίνουν. Όσα «αμαρτήματα» διαπιστώνει, τα κοινοποιεί, τα ξεμασκαρεύει, τα απομυθοποιεί, τα γελοιοποιεί και, συχνά, τα αποβάλλει. Κάποτε μάλιστα δεν περιορίζεται στο γκρέμισμα, αλλά επιχειρεί και τη δόμηση μιας νέας πραγματικότητας – συχνά ουτοπικής –, λειτουργώντας τότε αναγεννητικά. Σε αυτή την περίπτωση το αστείο μεταμορφώνεται σε ένα άλλο μέσο έκφρασης της αλήθειας του κόσμου, μιας αλήθειας, την οποία έχουν συμφέρον οι ισχυροί να υποβαθμίσουν με τη λογοκρισία του αστείου ή την περιχαράκωσή του σε ελεγχόμενα πλαίσια.

Η σάτιρα είναι συνήθως επίκαιρη. Ο Βαγγέλης Ι. Γεργατσούλης, με μια «άλλη ματιά» κρίνει, στο βιβλίο αυτό, την επικαιρότητα των μικρών, καθημερινών θεμάτων αλλά, κυρίως, των μεγάλων προβλημάτων της πολιτικής, της οικονομίας και της ηθικής, με αξιοσημείωτη μάλιστα διεισδυτικότητα.

Η σάτιρα όμως είναι και τέχνη του λόγου, που στοχεύει στο γέλιο και στην ευθυμία. Συνεπώς, ο αναγνώστης ενός τέτοιου βιβλίου δεν είναι ανάγκη να επικεντρωθεί μόνο στην αναζήτηση μηνυμάτων, αλλά μπορεί και να αφεθεί να το απολαύσει ως χιουμοριστικό λογοτέχνημα.

Όσο κι αν γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η σάτιρα ταπεινή ή γελοία, συχνά η πένα ενός επιδέξιου σατιρικού, μπορεί να την αναδείξει σοβαρότερη κι από τη «σοβαρή» λογοτεχνία. Ο Δημήτρης Ψαθάς έγραφε σχετικά: *«Καταλήγουμε σ' ένα συμπέρασμα που ίσως σε μερικούς θα φανεί παράξενο: ότι, δηλαδή, όσο περισσότερο γελά ένας λαός, τόσο είναι σοβαρός. Αλλά παράξενο θα φανεί το συμπέρασμά μου μόνο σε κείνους που νομίζουν ότι σοβαρότητα θα πει αγέλαστη κι αγουροζυπνημένη φάτσα. Εγώ πιστεύω ότι η σοβαρότητα είναι κάτι πιο... σοβαρότερο»¹.*

Ελπίζω το βιβλίο αυτό να βρει την ανταπόκριση που του αξίζει από τους αναγνώστες του.

Νίκαια, Φεβρουάριος 2004

ΒΑΣΙΛΗΣ Ι. ΓΕΡΓΑΤΣΟΥΛΗΣ
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Λαογραφίας
Υποψήφιος Διδάκτωρ Λαογραφίας
Υπότροφος ΙΚΥ

¹ Βλ. Ψαθάς Δ., *Το εύθυμο καρνέ*, Αθήνα, εκδόσεις Μαρία Δ. Ψαθά, 2001, σελ. 15.